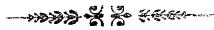

Bij cholera en typhus komt het vooral aan op praedispositie, voor cholera zijn kinderen en grijsaards, doch ook personen met diarrhoea bijzonder gedisponeerd. De onzuivere bodem en daarvan afhingende verontreiniging van lucht en drinkwater verhoogden die dispositie eveneens, of vormen naar de diblastische theorie den factor y , het miasma, zonder hetwelk de individu onvatbaar is voor het eigentlijke endogene contagium.

FODOR's boek betoogt dus ongeveer hetzelfde wat eeuwen geleden door HIPPOCRATES *de aëre, aquis et locis* reeds geleerd werd en men zou niet ver van de waarheid zijn als men beweerde, dat alles wat in al die eeuwen omtrent dit onderwerp onderzocht en geschreven is ons „so klug als wie zuvor” laat. Toch is FODOR's physische en experimenteele bevestiging van de leer van HIPPOCRATES allezints geschikt om NAEGELI te weêrleggen, die zich ten koste van een deel van zijne wetenschappelijke reputatie in een zwak oogenblik tot practische uitspraken liet verleiden, die stellig niet genoeg experimenteel onderlegd waren en op den duur den toets der experimenteele kliniek niet konden weêrstaan. Aan NAEGELI en zijne medestanders nu zij het overgelaten om op betere, meer overtuigende wijze dan FODOR deed, het nader verband tusschen een vuilen bodem en infectieziekte te ontdekken, want op het oogenblik is dit nader verband nog tamelijk duister en kennen we noch den factor y , noch de wijze waarop die den bodem verlaat om ons lichaam binnen te dringen.

A. P. F.

I N G E Z O N D E N S T U K .

AAN DEN WEL-EDEL HOOGGELEERDEN HEER PROF. DR. A. P. FOKKER.

Wel-Edel Hooggeleerde Heer!

Dat de mededeeling der proeven van TOUSSAINT in de Fransche Académie van Wetenschappen gevolgd is geworden van de opmerking van VULPIAN, „dat men voorzichtig hebbe te zijn met de gevolgtrekking, daar konijnen zoo licht tuberculeus worden”, wist ik en heb ik niet moedwillig verzwegen — *maar had haar oorspronkelijk in mijn referaat opgenomen met mijne gevolgtrekking uit dit feit.* De Redactie van het *Tijdschrift* weigerde het stukje, „omdat zij zich met mijne conclusie niet vereenigen kon”. Toen heb ik haar verzocht het feit, het enkele feit, openbaar te maken, en heb ik mijne conclusie en VULPIAN's meening beiden uit het referaat gelicht, het trekken der juiste conclusie aan den onpartijdigen lezer overlatende.

Dat ik dus niet, wat gij noemt, heb „voorkomen, dat misschien later door H.H. Philanthropen van mijn referaat misbruik wordt gemaakt”, is dus niet mijne schuld, maar die der Redactie. Toch gaat de wetenschap, d. i. de waarneming van feiten, en de logische gevolgtrekking uit dezen — n'en déplaise der Redactie — onverbiddelijk haar gang. In de *Handelingen van het Geneeskundig Staatsbestuur voor Gelderland en Utrecht* zal weldra mijne afleiding — gelijk ook die van anderen — uit de feiten, door TOUSSAINT aan het licht gebracht, te vinden zijn.

Ik heb de eer te zijn Wel-Edel Hooggel. Heer:

Uw Dienstw. Dienaar,
Dr. S. R. HERMANIDES.

Ook indien de bewering van Dr. HERMANIDES juist ware, dat door de Redactie een uitvoeriger referaat over dit onderwerp werd geweigerd, omdat zij zich niet met de conclusie kon vereenigen, dan nog zou zijn ingezonden stuk het geïncrimineerde referaat niet kunnen zuiveren van den blaam, dat het een Tendenz-referaat zou zijn. Immers werd dit door mij in het licht gesteld, niet zoozeer op grond van het weglaten der waarschuwing van VULPIAN, dan wel van de door niets gemotiveerde lofrede op TOUSSAINT, die Dr. HERMANIDES aan zijn stukje toevoegde.

Dit is dezelfde taktiek die steeds door Ds. PIERSON gevolgd wordt; ook in diens Maandblad worden telkens geheel onbekende medici, wier uitspraken in Ds. PIERSON's kraam te pas komen, als beroemde geleerden voorgesteld, kennelijk met geen ander doel dan om bij de goede gemeente aan de beweringen van die Heeren kracht bij te zetten. Dat Ds. PIERSON dat nu doet in zijn voorleeken geschreven Maandblad is geheel in overeenstemming met den geest van dat blad, maar het komt mij voor dat het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* een te ernstig orgaan is om daarin op die wijze te beproeven propaganda te maken voor eene gezondheidsleer op gereformeerden grondslag. A. P. FOKKER.

B E R I G T E N.

BUITENLAND.

LONDEN. — Prof. OWEN heeft in de *Medical Times and Gazette* van 19 Augustus 1882 een nieuwen titel voorgesteld voor de dierenbeschermers, ze namelijk *Bestiarianers* en de Vereeniging *Bestiarianenbond* te noemen. Het woord is niet gekozen als een term van minachting, maar hij stelt dit voor als iemand, die verlangt de antivivisectionisten te helpen in hunne pogingen voor zoo verre zij zich niet bemoeijen met de menschelijke soort van dieren. †.

— Het „Report of the Select Committee of the House of Commons upon the administration, operation and effect of the Contagious Diseases Acts of 1866 and 1869”, in 1879 benoemd, is onlangs verschenen. Het onderwerp is door het Comité uit twee gezigtspunten en wel uit het hygiënische en het zedelijke of sociale beschouwd en bewerkt. Wat het eerste punt betreft kwam het tot de conclusie dat er van de 16.69 per 1000 manschappen, welke waarschijnlijk aan de actieve kracht van het leger zouden onttrokken zijn geworden, indien zij niet „under the Acts” geweest waren, 5.38 daags door de werking der Wetten voor de actieve legersterkte behouden bleven en dat de Wetten zeer ten gunste der beperking van venerische ziekten, zoo bij het leger als bij de prostitutie in de „subjected districts” gewerkt hadden. Voor het tweede punt concludeerde het Comité dat de politie en sanitaire autoriteit zich zelden in de uitoefening harer taak vergrepen had en door geen ernstige beschuldiging was getroffen. Alhoewel het Comité in het algemeen geene uitbreiding der Acts over het geheele koninkrijk aanbeveelt, zoo zoude het toch de intrekking der Wetten als eene onverantwoordelijke handeling afraden en ten sterkste zich daartegen verzetten. Voor de „unsubjected districts” houdt het de oprigting van „lock hospitals” voor de vrouw, het binnentreden der politie in slecht befaamde huizen en vooral het toezigt op de mogelijkheid dat meisjes beneden de 16 jaren hier of daar tot het plegen van ontucht gebezigd worden, wenschelijk.